

Voortoets Bedrijventerrein Uddel

In het kader van de Natuurbeschermingswet

In opdracht van:

Uttloch Vastgoed BV

Colofon

© Regelink Ecologisch Onderzoek, Rheden

Tekst, foto's en samenstelling	E.K.M. Kuijs
In opdracht van	Uttloch Vastgoed BV
Naam opdrachtgever	Dhr. G. Hop
Rapportnummer	RA09111-03
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	19 februari 2010
Aantal pagina's	25
Collegiale lezer	J.R. Regelink
Wijze van citeren	Kuijs, E.K.M., 2010. Voortoets Bedrijventerrein Uddel In het kader van de Natuurbeschermingswet Regelink Ecologisch onderzoek, Rheden.

Regelink Ecologisch onderzoek
Papenweg 5
6261 NE Mheer

info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	7
1.1. Aanleiding.....	7
1.2. Doel.....	7
2. Werkwijze en inspanning.....	9
3. Onderzoekgebied.....	11
4. Resultaten.....	13
5. Ingreep.....	17
6. Toetsing aan de natuurbeschermingswet 1998.....	19
6.1. Effecten op de habitattypen en soorten.....	20
Habitatverlies en versnippering.....	21
Soorten en habitattypen gevoelig voor verstoring.....	21
Soorten en habitattypen gevoelig voor verontreiniging en verdroging.....	22
Effecten van de verkeersaantrekkende werking.....	22
In de directe omgeving voorkomende doelsoorten.....	22
Zwarte specht.....	22
Wespendief.....	22
Habitatype Oude eikenbossen.....	23
7. Conclusies en aanbevelingen.....	24
8. Literatuur.....	25

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens nabij Uddel een kleinschalig bedrijventerrein te realiseren. Dit bedrijventerrein zal bestaan uit kantoorruimten op vier kavels langs de Elspeterseweg, met ten westen daarvan waarschijnlijk enkele loodsen, en nog enige kantoorruimte.

1.2. Doel

Door middel van een uitgebreide voortoets is in kaart gebracht of aanleg, gebruik en onderhoud van het bedrijventerrein mogelijk een negatief effect hebben op de habitattypen en leefgebieden van soorten van het Natura 2000-gebied de Veluwe.

Deze voortoets geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke middels de Natuurbeschermingswet beschermde habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten komen potentieel voor in het onderzoekgebied en omgeving?
- Welke negatieve effecten kunnen deze habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten ondervinden van de ingreep?
- Is, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Natuurbeschermingswet?

2. Werkwijze en inspanning

Op woensdag 11 november is het onderzoekgebied Bedrijventerrein Uddel door E.K.M. Kuijs en J.R. Regelink bezocht. Daarbij is gekeken naar de aanwezige ecotopen¹ in het onderzoekgebied en is het omliggende gedeelte van het Natura 2000-gebied Veluwe bezocht.

Vervolgens zijn de volgende stappen doorlopen:

1. Door middel van een literatuuronderzoek is gekeken welke habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten die strikte bescherming onder de Natuurbeschermingswet genieten, en waarvoor het Natura 2000-gebied Veluwe is aangewezen, in en nabij het onderzoekgebied voorkomen. Daarbij is gebruik gemaakt van de essentietabel Veluwe², de werkkaarten beheerplan Veluwe versie 2009 (pijldatum 15 september 2009), de meest recente verspreidingsatlassen (al dan niet *online*), de literatuurlijst op www.zoogdiervereniging.nl, en op internet aanwezige onderzoeksrapporten (opgezocht via Google).
2. Aan de hand van het veldbezoek en de geraadpleegde literatuur is op basis van *expert judgement* een inschatting gemaakt van welke beschermde habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten er potentieel in en rond het onderzoekgebied voorkomen.
3. In samenspraak met de opdrachtgever is de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
4. Op basis van de beschreven ingreep is een inschatting gemaakt of een negatief effect op de potentieel aanwezige soorten en functies redelijkerwijs te verwachten is.
5. Uiteindelijk zijn de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998.

1 Een ecotoop is het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied dat een relatief homogene ruimtelijke gebiedseenheid is.

2 www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000

3. Onderzoekgebied

Het onderzoekgebied is gelegen ten noorden van Uddel in de provincie Gelderland. Het onderzoekgebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Elspeterweg (N310), aan de zuidzijde door een bedrijfsperceel, aan de noordzijde door een woning met mini-camping en bos (Figuur 1) en aan de westzijde door een agrarisch bedrijf. Het onderzoekgebied bestaat voor het grootste gedeelte uit intensief gebruikt grasland. In het midden van het plangebied bevinden zich enkele schuren en een woning. Deze schuren zullen gesloopt worden, de woning zal blijven staan (Figuur 2). Het onderzoekgebied heeft een oppervlakte van ongeveer 2,8 hectare.

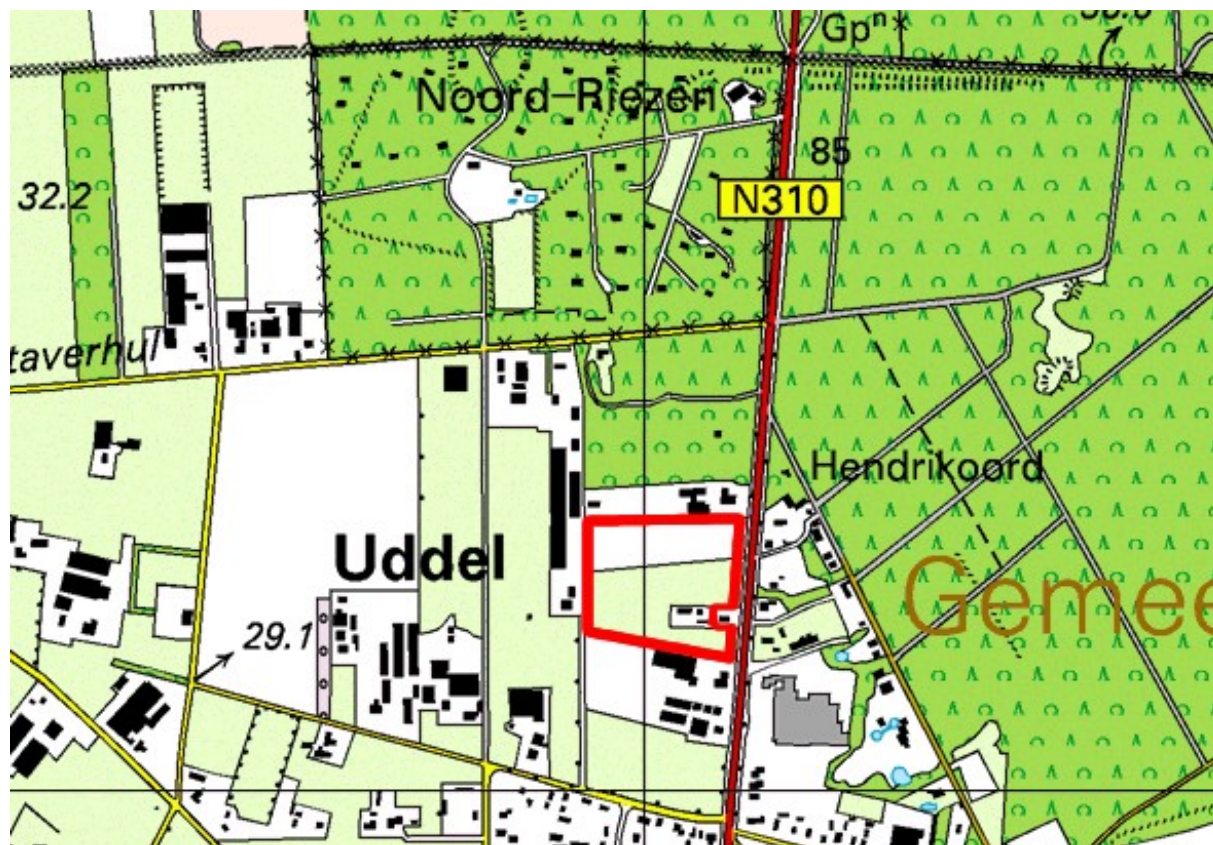
In Figuur 3 is de begrenzing van het onderzoekgebied weergegeven.

Figuur 1: Het onderzoekgebied vanuit het oosten gezien. De bomen en de heg geven de noordwestelijke grens van het onderzoekgebied aan.

Figuur 2: Het onderzoekgebied vanuit het oosten gezien. De schuren links zijn de gebouwen in het midden van het onderzoekgebied.

Figuur 3: Begrenzing van het onderzoekgebied (in rood).

4. Resultaten

Het onderzoekgebied ligt in het noordwesten over een lengte van ongeveer 40 m tegen het Natura 2000-gebied Veluwe aan.

De natuurdoelen, toegespitst op kwalificerende habitattypen en soorten op grond waarvan de Veluwe als Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn weergegeven in Tabel 1. Voor deze habitattypen en voor de leefgebieden van deze soorten is vervolgens gekeken op welke afstand zij van het onderzoekgebied liggen (Tabel 2). Hieruit blijkt dat het leefgebied van wespendif en zwarte specht aangrenzend is, verschillende aan eiken gerelateerde habitattypen, zoals oude eikenbos en beuken-eikenbos, op een afstand van 150 -490 meter van het onderzoekgebied liggen, leefgebied voor het vliegend hert op 600 meter ligt en de dichtstbijzijnde aan heide gerelateerde habitattypen en leefgebieden van bijbehorende soorten op 700 meter afstand liggen.

Figuur 4: Ligging van het onderzoek (begrenzing in rood). De lichtgroene lijn geeft de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe aan. *Bron: Google maps, interactieve detail kaart*

Habitattypen	
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3160	Zure vennen
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H6230	Heischrale graslanden
H6410	Blauwgraslanden
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
H9190	Oude eikenbossen
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)
Habitatsoorten	
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1083	Vliegend hert
H1096	Beekprik
H1163	Rivierdonderpad
H1166	Kamsalamander
H1318	Meermeermuis
H1831	Drijvende waterweegbree
Broedvogels	
A072	Wespendief
A224	Nachtzwaluw
A229	IJsvogel
A233	Draaihal
A236	Zwarte Specht
A246	Boomleeuwerik
A255	Duinpieper
A276	Roodborsttapuit
A277	Tapuit
A338	Grauwe Klauwier

Tabel 1: Kwalificerende habitattypen, broedvogelsoorten en overige soorten. *Bron: Essentietabel Veluwe (ministerie LNV)*

	Afstand tot onderzoeksgebied in meters
Habitattypen	
Stuifzandheiden met struikhei	2200
Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	> 3 km
Zandverstuivingen	> 3 km
Zwakgebufferde vennen	1900
Zure vennen	> 3 km
Beken en rivieren met waterplanten	?>2000
Vochtige heiden	2750
Droge heiden	700
Jeneverbesstruelen	> 3 km
Heischrale graslanden	2400
Blauwgraslanden	> 3 km
Actieve hoogvenen	> 3 km
Pioniervegetaties met snavelbiezen	> 3 km
Beuken-eikenbossen (met hulst)	490
Oude eikenbossen	150
Vochtige alluviale bossen	> 3 km
Leefgebied soorten	
Beekprik	> 3 km
Drijvende waterweegbree	> 3 km
Gevlekte witsnuitlibel	> 3 km
Kamsalamander	> 3 km
MeerMeermuis	1600
Rivierdonderpad	2000
Vliegend hert	600
Leefgebied vogelsoorten	
Boomleeuwerik	1900
Draaihals	?>700
Duinpieper	?>700
Grauwe klauwier	> 3 km
Ijvogel	1000
Nachtzwaluw	2200
Roodborsttapuit	1000
Tapuit	> 3 km
Wespendief	0
Zwarte specht	0

Tabel 2: Afstand (in meters) van het onderzoekgebied tot aanwezige habitattypen en leefgebieden van soorten. De afstanden zijn geschat door middel van de werkkaart uit het beheerplan Veluwe. Sommige habitattypen en leefgebieden konden op deze kaart niet gevonden worden; hiervoor is een inschatting gemaakt van de minimale afstand, aangegeven met ?>.

5. Ingreep

Binnen het onderzoekgebied wordt een bedrijventerrein gerealiseerd. Hierop worden bedrijven gehuisvest die vallen binnen de milieucategorieën 1 t/m 3.2 (Bruinsma & Brunner, 2009).

Binnen deze milieucategorieën vallen de volgende typen bedrijven:

- Bedrijven met een potentieel zeer geringe tot aanzienlijke verkeersaantrekkende werking (verkeersprognose: 1000 motorvoertuigen per etmaal, waarvan 9% middelzwaar en 20% zwaar verkeer);
- Bedrijven met effecten van geur, stof, geluid en gevaar die tot een reikwijdte van 100 meter niet uit te sluiten zijn;
- Bedrijven met verhoogde kans op bodemverontreiniging, bijvoorbeeld door calamiteiten, incidenten of 'sluimerende' lekkages;
- Bedrijven die voor luchtverontreiniging kunnen zorgen.

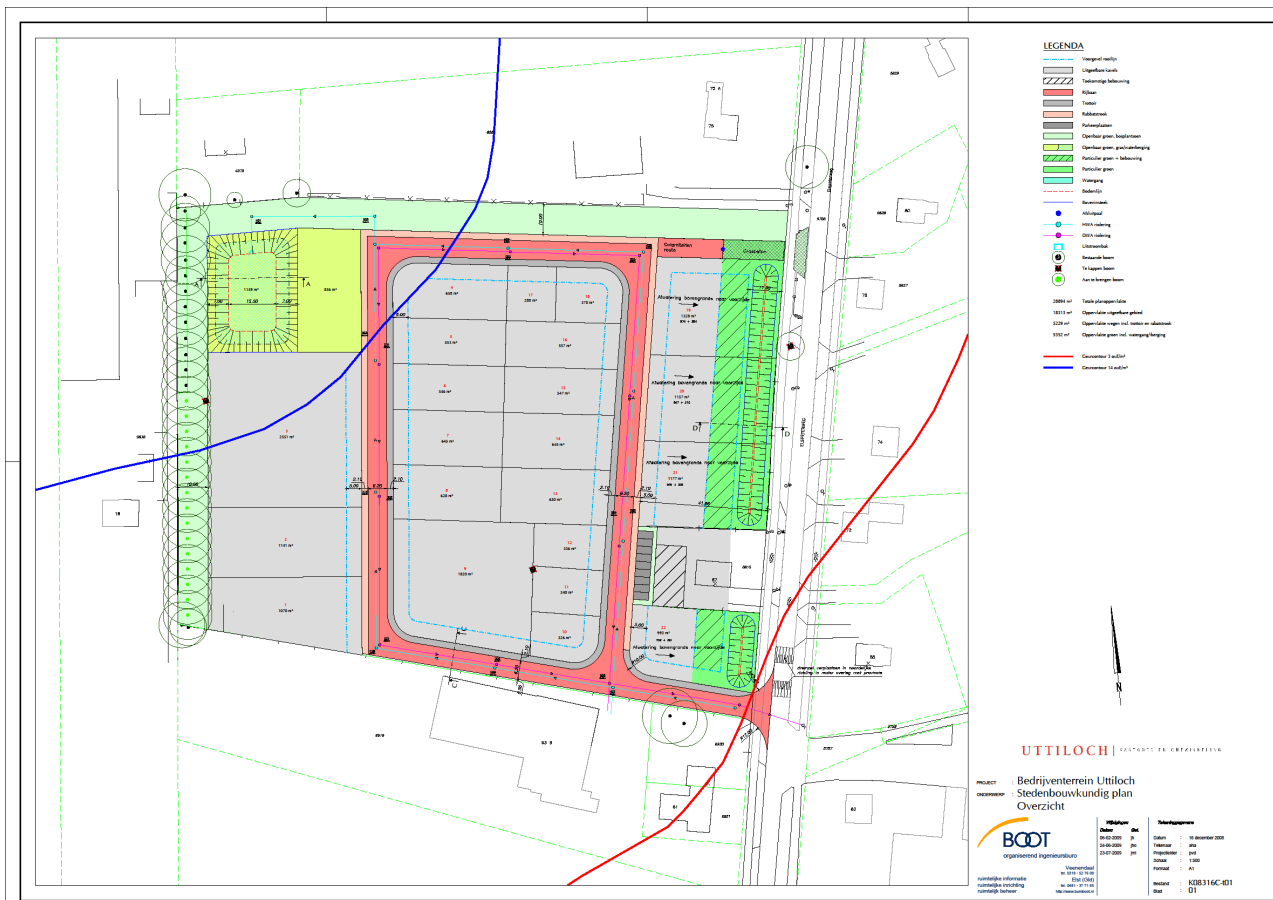
Op het bedrijventerrein worden voornamelijk kantoorruimten gerealiseerd.

Voor de realisatie van het bedrijventerrein worden de volgende ingrepen uitgevoerd:

- Sloop van drie stallen;
- Kap van drie bomen;
- Bouwrijp maken van akker en weiland;
- Aanleg van verharding en weg, en bouw van bedrijven.

Aan de west- en noordelijke begrenzing van het onderzoekgebied zal een groen- en bosstrook van 10 meter breed worden aangelegd. In het noordwesten zullen – waar het onderzoekgebied aan het Natura 2000-gebied Veluwe grenst – groen-, gras- en waterbergingsvlakken met een totale oppervlakte van 1159 m² worden aangelegd (Figuur 5).

Voortoets Bedrijventerrein Uddel

Figuur 5: Ligging van groen- en bosstrook in het noordwesten van het onderzoeksgebied en de indeling van het bedrijventerrein.

6. Toetsing aan de natuurbeschermingswet 1998

Op basis van de resultaten en de ingreep is een toetsing aan de Natuurbeschermingswet uitgevoerd. Hierbij is gekeken wat de ingreep voor effect heeft op het Natura 2000-gebied. Dit is gedaan aan de hand van de volgende punten: verlies aan en versnippering van habitattypen en leefgebieden van soorten, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Hiervan kan worden afgeleid op welke soorten een mogelijk negatief effect optreedt en of hiervoor aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk is.

6.1. Effecten op de habitattypen en soorten

	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring van geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trillingen	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten
Stuifzandheiden met struikhei					X	X	X		
Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen					X	X	X		
Zandverstuivingen					X	X	X		
Zwakgebufferde vennen					X	X	X		
Zure vennen					X	X	X		
Beken en rivieren met waterplanten					X	X	X		
Vochtige heiden					X	X	X		
Droge heiden					X	X	X		
Jeneverbesstruelen					X	X	X		
*Heischrale graslanden					X	X	X		
Blauwgraslanden					X	X	X		
*Actieve hoogvenen					X	X	X		
Pioniervegetaties met snavelbiezen					X	X	X		
Beuken-eikenbossen met hulst					X	X	X		
Eiken-haagbeukbossen					X	X	X		
Oude eikenbossen					X	X	X		
*Vochtige alluviale bossen					X	X	X		
Beekprik					...	...	...	...	
Drijvende waterweegbree	...	X	...		X	X	X		
Gevlekte witsnuitlibel					...	...	...		
Kamsalamander					...	...	...	...	
Meermeermuis									...
Rivierdonderpad					...	...	...	...	
Vliegend hert					...	...	...		
Boomleeuwerik									
Draaihals									...
Duinpieper									
Grauwe klauwier									
Ijsvogel									
Nachtzwaluw									
Roodborsttapuit									...
Tapuit									...
Wespendief									
Zwarte specht									

	Zeer gevoelig
	gevoelig
	niet gevoelig
X	n.v.t.
.....	onbekend

Tabel 3: Gevoeligheid van habitattypen en soorten voor de verwachte effecten (Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=57&selectActiviteit=Bedrijventerrein&subj=effectenmatrix>)

De effectenindicator van LNV geeft bij de aanleg van een bedrijventerrein in of nabij Natura 2000-gebied Veluwe de volgende mogelijke storingsfactoren: oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. In Tabel 3 wordt weergegeven hoe gevoelig de habitattypen en soorten voor deze storende factoren zijn.

Habitatverlies en versnippering

Het onderzoekgebied en het Natura 2000-gebied grenzen over een lengte van 40 meter aan elkaar. Verder ligt er een bufferzone van minimaal 30m breedte tussen het onderzoekgebied en het Natura 2000-gebied. Deze buffer bestaat in het noorden uit een mini-camping en een woning, in het oosten uit de Elspeterweg en bebouwing. Het onderzoekgebied zelf ligt niet in het Natura 2000-gebied. In het onderzoekgebied zal een weg aangelegd worden, waarbij geen beschermde gebieden doorkruist worden. Dit betekent dat er door de aanleg van het bedrijventerrein geen habitatverlies of versnippering van leefgebied zal plaatsvinden. De ingreep heeft dus geen negatieve effecten op soorten die gevoelig zijn voor habitatverlies of versnippering.

Soorten en habitattypen gevoelig voor verstoring

Van de soorten en habitattypen die gevoelig zijn voor verstoring door geluid, lucht, trillingen, optische verstoring en mechanische effecten bevindt zich in een straal van 100 meter alleen leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende vogelsoorten zwarte specht en wespendif.

Uit de effectenindicator blijkt dat de wespendif zeer gevoelig is voor optische verstoring en verstoring door mechanische effecten, de zwarte specht is hier gevoelig voor. Voor verstoring van geluid en licht zijn beide soorten gevoelig. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het aangrenzende Natura 2000-gebied, dat als leefgebied aangewezen is voor de wespendif en de zwarte specht, uit jong bos bestaat. Ook ligt dit bos in een omgeving waar al veel activiteiten plaatsvinden. Zo liggen er in het westen van het gebied verschillende loodsen, in het noorden een recreatiepark en de weg Staverhul en in het oosten grenst dit bos aan de Elspeterweg. Omdat de wespendif in min of meer besloten gebieden leeft, wordt deze soort niet in de buurt van het onderzoekgebied verwacht. De wespendif zal dus geen negatieve effecten van de ingreep ondervinden. De zwarte specht geeft de voorkeur aan rustige, grote en vrij oude bossen (zie: profielen habitattypen en soorten LNV). In de directe omgeving van het projectgebied zijn geen voor de zwarte specht geschikte habitattypen en geen oude (nest)bomen beschikbaar, zodat op grond daarvan geen negatieve invloed verwacht wordt op het leefgebied van de zwarte specht.

Soorten en habitattypen gevoelig voor verontreiniging en verdroging

Habitattypen en leefgebieden van soorten die schade zouden kunnen ondervinden van verontreiniging en verdroging betreffen vooral die van voedselarme milieus, welke op grotere afstand van het onderzoekgebied liggen. Het dichtstbijzijnde droge heidegebied ligt op een afstand van 650 meter en het dichtstbijzijnde vochtige heidegebied op een afstand van 2200 meter. Leefgebieden voor de boomleeuwerik (*Lullula arborea*) en de roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), welke gevoelig zijn voor achteruitgang van leefgebied door verzuring en vermesting, liggen minimaal op een afstand van 650 meter van het bedrijventerrein (Figuur 4). Gezien de omvang en het verwachte type bebouwing (kantoren en enkele loodsen) is het aannemelijk dat deze bedrijven niet voor een grote lucht- of bodemverontreiniging zullen zorgen. Derhalve zijn er door een eventuele verontreiniging of verdroging geen significant negatief effecten op het Natura 2000-gebied te verwachten.

Effecten van de verkeersaantrekkende werking

Uitgaande van de milieucategorieën kan worden gesteld dat de nieuwe bedrijven een potentieel zeer geringe tot aanzienlijke verkeersaantrekkende werking zullen hebben. Het verkeer zal in noordelijke richting voornamelijk plaatsvinden via de Elspeterweg (N310) naar de A28 en in zuidelijke richting via de Garderenseweg naar de N302, N344 en de A1. Gezien de locatie is niet te verwachten dat er bedrijven gevestigd zullen worden die veel goederen of personen vervoeren. Dergelijke bedrijven zullen eerder een locatie langs de snelweg uitkiezen. Hierdoor is er geen negatief effect door een verkeersaantrekkende werking op habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied te verwachten.

De op het bedrijventerrein aan te leggen weg zal geen verkeer aantrekken dat negatieve effect tot gevolg heeft. Om verder vervoer mogelijk te maken zal gebruik worden gemaakt van de hier boven genoemde wegen. De bovengenoemde wegen worden al intensief gebruikt. Er kan daarom vanuit worden gegaan dat door de aan te leggen weg op het bedrijfsterrein geen extra negatieve effecten optreden.

In de directe omgeving voorkomende doelsoorten

Aangrenzend aan het onderzoekgebied ligt leefgebied voor de zwarte specht en de wespendif. Op zo'n 100 meter afstand ligt het habitatype Oude eikenbossen.

Zwarte specht

Er vindt geen fysieke afname van leefgebied van deze soort plaats. Er vindt geen verstoring plaats omdat de directe omgeving van het onderzoekgebied niet geschikt is als leefgebied voor deze soort in verband met de jonge leeftijd van het aanwezige bos en de reeds aanwezige verstoring.

Wespendif

Er vindt geen fysieke afname van leefgebied plaats. Er vindt geen verstoring plaats omdat de

directe omgeving van het onderzoekgebied niet geschikt is als leefgebied van deze soort door het ontbreken van besloten vegetatie en door reeds aanwezige verstoring.

Habitattype Oude eikenbossen

Er vindt geen fysieke afname van het habitattype Oude eikenbossen plaats. Eventuele verontreiniging van de bodem vindt alleen lokaal plaats en heeft geen invloed op de (naast gelegen) oude eikenbossen.

Figuur 6: Heidegebied, potentieel leefgebied voor roodborsttapuit en boomleeuwerik, liggen opgeruime afstand van het onderzoekgebied.

7. Conclusies en aanbevelingen

Op grond van de toetsing wordt geconcludeerd dat aanleg, gebruik en onderhoud van het geplande bedrijventerrein geen negatief effect zullen hebben op de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Veluwe aangewezen is.

Gezien de ligging en de schaal van het bedrijventerrein en de daarop te verwachte bebouwing (vooral kantoorruimten en loodsen) kan er vanuit worden gegaan dat de bedrijven die zich hier zullen vestigen geen verontreinigingen door middel van luchtverontreiniging en bodemverontreiniging of verdroging door wateronttrekking zullen veroorzaken. En kan er ook vanuit gegaan worden dat de verkeersaantrekkende werking niet zo groot is dat er significante negatieve gevolgen op zullen treden door uitstoot van emissies.

De aanleg van het bedrijventerrein zal geen significant negatieve gevolgen veroorzaken mits er geen bedrijven gevestigd worden die:

- Op wat voor schaal dan ook grondwater aan het gebied onttrekken;
- Luchtverontreiniging veroorzaken door emissie van bijvoorbeeld stikstof- of fosfaat-houdende stoffen;
- Verontreiniging van oppervlaktewater veroorzaken

Juridisch is het niet noodzakelijk, maar toch is het ecologisch gezien aan te raden bij het indelen van het bedrijventerrein voor zonering te kiezen, waarbij bedrijven met de hoogste milieucategorie zo zuidelijk mogelijk gesitueerd worden, zodat een maximale afstand tot het nabijliggende Natura 2000-gebied ontstaat.

8. Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Utrecht: K.N.N.V.

Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Utrecht: Dienst Landelijk Gebied.

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Utrecht: K.N.N.V.

Ministerie LNV. Brochure: Buiten aan het Werk.

Bruinsma R. & C.M. Brunner, 2009. Bedrijven en milieuzonering, Handreiking voor maatwerk in de gemeentelijke ruimtelijke ordningspraktijk. Den Haag: VNG

Werkkaarten beheersplan Veluwe: http://geodata2.prvglid.nl/apps/beheerplan_veluwe/

Profielen habitattypen en soorten, LNV:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen#soorten>

Effectenindicator, LNV:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=57&selectActiviteit=Bedrijventerrein&subj=effectenmatrix>

Essentietabel Veluwe, LNV:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=6&id=n2k57&topic=doelstelling>